

דברי תורה

מאת כ"ק מרכז אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת שלישית פרשת מקץ תשפ"ד לפ"ק

ויצא לאור ע"י מכון מעדרני מלך וווען - גליון אלף ת"ז

וישוף, בקש לבדוקו, והיה מהפרק לו את החלום, אמר ליה והנה מן היאור עלולות שבע פרות בריאותبشر, אמר ליה יוסף לאvr ראית אלא יפות מראה וכור, התהילה פרעה תמה בעצמו, אמר לו אחורי הייתה כשהלמתי, שנאמר אחורי הודיע אלקים אותו את כל זאת ע"כ. והנה עוד שינוי היה במאמרו של פרעה, כי פרעה חולם והנה עומד עלי היאור, ולヨוסף אמר הנני עומד על שפט היאור. ובספר מרגניתא הרב מאיר, ביאר בזה הכתוב (תהלים פא) עדות בייחוסו שלו, שהוא העיד לפני פרעה על יווסף שהוא איש אלקים, שכן שפט לא ידעתי אשמע, ששמע פרעה מיווסף, זה שאתת אומר על שפט היאור, לא ידעתי מהו, שלא היה על שפט היאור, אלא על היאור ע"כ. ויש להבין ממה רצה לבדוק את יווסף ששינה מעלה היאור לומר על שפט היאור.

ד) ויען יווסף את פרעה לאמור בלאדי, אלקים יענה את שלום פרעה (מא-ט). וברשי"י אלקים יענה, יתן עניה בפי, לשולם פרעה ע"כ. ואכתי צריך ביאור, כי תיבת שלום' כאן, איןנו מענינו של החלום ופתרונו.

ה) ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתחו על ארץ מצרים (מא-ל). וכבר הקשו הלא פרעה קרא אותו רך לפטור את החלום ולא לחת עצות, ומה ראה יווסף לחת עזה.

ויהי מקץ שניםים ימים, ופרעה חולם והנה עומד על היאור (מא-א). במדרש (ב"ר פט-ג), אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו (תהלים מ-ה), זה יוסף, ולא פנה אל רחבים, על ידי שאמר לשער המשקדים זכרתני והזכירתי, ניתוסף לו שניים ע"כ. וצריך ביאור היכא רמייז שעבור זה ניתוסף לו שניים ע"כ. אולי מעיקרא נגור עליו להיות בבית הסוהר עד עתה. – גם להבין המשך הכתוב שם, רבות עשית אתה ה' אלקינו, נפלאותיך ומחשבותיך אלקינו, אין עורך אליך וגנו. מהו עניינו לרשא של הכותבים דקאי על יווסף.

ב) גם להבין מהו הרוש שהרעיון פרעה בחולומו, לקרוא לכל חרטומי מצרים ואת כל חכמיה, ואין פוטר אותם לפרעה, הלא הרבה חלומות היו לו בחיים, ולא עשה מהם עסק. ויתכן לומר על פי מה שכתוב באור החיים הק', כי שניםים ימים ופרעה חולם בתמידות חלום זה, אלא ששכח ולא היה יודע חלומו, ולבסוף שניםים חלם ולא שכח ע"כ. ועל כן כשהקיז בבוקר ונזכר שהוא חלם מחדש עליו שניםים ימים, לא נח רוחו עד שידע פתרונו. אבל הא גופה קשה, שלא עבד קובי"ה ניסא למגנא, ולמה חלם שניםים ימים בלי שום תכלית.

ג) והנה במדרש (תנחומא ג) איתא, שיוסף ברוח קדשו ידע חלומו של פרעה עצמו, ובשבא פרעה לומר החלום

קָזֵל רְנָה זִישׁוּעָה בָּאַהֲלֵי צְדִיקִים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבחו והודיע להש"ת, הנה מגישים עמוקקא לדיבא, ברכת מזלא טבא וגדייא יאה, קדם עתרת ראשינו

– כ"ק מרכז אדמו"ר שליט"א ~

לודג השמחה השוריה במעונו בהולדת הנינה למזל טוב

בת לנכדו הרב שלמה זלמן שליט"א בן הרה"ג רבי יואל משה מרדיי שליט"א

יהא רעווא שיזכה לשבע שמחות ורב תענווג ונחת דקדושה מכל י"ח מתוק בריות גופא ונהורא מעלייא עד בית גוא"ץ בב"א.

חלומו של פ clue, ועל כן לא יהיה בו שום דבר בטל, ויוסף פתר כל נקודה בחלום, ולא דוחה ממנו שום דבר.

ובגמרא (מועד קטן כה), אמרו, ראוי היה רבינו (רב הונא) שתשרה עליו שכינה, אלא שבבל גרמה לו [שאין שכינה שורה בחוץ לאرض]. ומקשא מיהזקאל הנביא, שאמר הכתוב (יהזקאל א-ג) היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר וגור. ומשני מה היה, שהיה כבר [כלומר הוא שעתה הוא ולא יותר. ויש אומרים שהיה כבר, שרתה עליו רוח הקודש מתחלה בארץ ישראל] ע"ב. וביקושים (שם שלח) אף על פי שנדרב עליהם בחוץ לארץ, לא נדבר עליהם אלא במקום טהרה על המים ע"ש. ולכן פ clue בחלומו היה עומד על היואר, מקום טהרה, שיזל לשרות עליו רוח נבואה בחלומו, ולא היה בו שום דבר בטלים.

אמגנ רצה פ clue לבדוק את יוסף, על כן אמר ליעוסף הנסי עומד על 'שפט' היואר, על אדמות חוץ לארץ, אשר בחלום כזה יש גם דברים בטלים, ואני חלום של נבואה. ויעוסף הרגיש בזה, שפט לא ידעתי אשמע, ופתור חלומו ברוח נבואה (תרגום יונתן מא-לח), שחלוום זה היה 'על' היואר, ואין בו דבר בטל. וזהו שאמר יוסף לפ clue, חלוום פ clue אחד הוא, את אשר האלקים עושים הגיד לפ clue (מא-כח). והיינו שסוג חלוום פ clue 'אחד הוא', הוא בא מה' אחד ולא משדים ומלאכים, אלא את אשר האלקים עושים הגיד ה' בחלוום זה לפ clue, ובדבר ה' אין דברים בטלים, והחולום פתרונו יתקיים בכל הנקודות שבתווך החלום.

*

וזהנה אמרו (ברכות נ): אמר רבי חנן שלוש שלומות הם בשלוש חלומות המبشرים שלום, נהר, צפור, וקדשה. רכתי (ישעה ט-יב) הנסי נוטה אליה כנהר שלום ע"ש. ואם כן חלוומו של פ clue על היואר, מראה שפע של שלום כמו נהר. ושפיר אמר לו יוסף, שידע ברוח קדשו שלומו, אלקים יענה את 'שלום' פ clue. אך אכתי צרייך ביאור, כי בשלמא שבע שני השבוע, שפיר מורה על שלום, כי בזמן שיש שפע לכל אחד יש שלום. אבל שבע שני הרעב, הם ימים שאין בהם שלום, כמו שאמרו (בבא מציעא ט). לעולם היא אדם זהיר בתבואה בתווך ביתו, שאין מריבה מצויה בתווך ביתו של אדם אלא על עסקי התבואה, שנאמר (תהלים קמיו-יד) השם גובל שלום חלב חטים ישביעך. אמר רב פפא הinci דארמי אינשי, כמשלם שערי מכדא, נקיש ואתה תיגרא [התגר מקשך] בביתא ע"ב.

אך הן אמת כי לעם מצרים יחסן שלום בשנות הרעב, שיצטרכו ליתן לפ clue עbor מזונותם כל בהמותם,

ו¹⁾ עוד יש להבין, הא אמרו חז"ל (ברכות נה) בשם שאי אפשר לביר בלא תבן,vr ai אפשר לחלום בלא דברים בטלים ע"כ. ולכאותה לא מצינו בחלוום פ clue שום דבר בטל.

*

ונראה דהנה פ clue חלים, והנה עומד על היואר, והנה מן היואר עולות שבע פרות וגו'. ובvier ברמב"ן (מא-ב) שסיבת הדבר שראה אותן עלות מן היואר, כי ארץ מצרים תשטה מן היואר, וממנו בא השבע והרעב, ראה אותן עלות מן היואר ע"כ. והיינו כי השבע והרעב תלוי ביריבו הגשם, וכן שנאמר (דברים יא-ט) ועצר את השמים ולא יהיה מטר, והاردמה לא תתן את יבולה. ובמצרים לא יודים גשמיים, ונילוט עוללה ומשקה את הארץ (רש"י שמות ז-ז), ואם כן הרעב והשבע תלוי למי היואר של נילוט, ועל כן באה החלוום, שעולות מן היואר. אמנם אכתי יש להבין למה ראה בחלוומו שעומד הוא עצמו גם כן על היואר.

ונראה דאיתא בגמרא (סנהדרין ס): זעירי איקלע לאלכסנדריא של מצרים, זבן חмерא, כי מטא לאשכזיה מיא, פשר [נמס המכשפות, כל מיili מכשפות נבדקין על מים חיים ונמווחין], וקם גמלא דוסקניתא [נעשה החמור דף של גשר, שעשו תחלה את הרף חמור]. אמרו לייה, אי לאו זעירי את לא הוה מהדרין לך, מי איכא זבין מידי הכא [בעיר זואת שמוחזקת בכתפים] ולא בדיק ליהاميיא ע"כ. וטעמא דאיין כתפים מתקיים על המים, הוא משומס כי מעין ובור מקווה מים יהיה טהור (ויקרא יא-לו), שםים המחוורים לקרע אין מבלין טומאה, ולא עוד אלא שמטהר הטובל בו מטומאתו (רש"י שם). ועל כן על המים מתבטל כל כוחות של טומאה. וביעון יעקב (שם) פירש בזה כוונת הפטוק (תלילים כד-א) לה' הארץ ומלאה תבל וירושבי בה, ואין בה שום כח אחר, כי הוא על ימייסדה ועל נהרות יכוננה, אשר כוחות הטומאה נמס שם ע"כ. והנה בגמרא (ברכות נה): אמרו, רבא רמי כתיב (במדבר יב-ו) בחלום אדרבר בו, וככתוב (זכריה י-ב) וחלומות השוא ידברו. לא קשיא, כאן על ידי מלאך, כאן על ידי שד ע"כ. ואם כן חלום על היואר, מורה שזהו מסוג החלומות אשר בחלוום אדרבר בו, ולכן ותפעם רוחו, לידע פתרונו, כי השיג בזה שהוא חלום אמיתי.

*

וזהנה בסוג חלוום מן השמים אשר בחלוום אדרבר בו, יש כמה דרגות, ויש בהם גם נבואה, וכמו שאמר ה', אם יהיה נבייכם ה' במראה אלו אתוודע, בחלוום אדרבר בו (במדבר שם). ונראה דחלום שהוא בגדר נבואה, בזה אין שום דברים בטלים, כי בדבר ה' אין שום דבר בטל, וכזה היה

גוז עלייו קונו. וויסוף בגדול צדקתו אשר תמיד שם כל מבטחו בה', שני פעמים להזכיר לשר המשקימים היה נחשב אצלו פגם.

[ועין בספר *תולדות יעקב יוסף* (בריש פרשנתו), שמעתי בשם מורי [הבעל שם טוב] פירוש הש"ס (ברכות לה): הרבה העשו כרבי שמעון בן יוחאי ולא עלתה בידם, תנא קמא ורבישמעאל סבירא فهو ואספת דגנן (דברים יא-יד), הנהוג דרך הארץ. רבי שמעון בן יוחאי סבירא ליה, אדם חורש וקורצ'ר תורה מה תהא עליה, אלא בשישראל עשוין של מקום מלאכתו נעשית על ידי אחרים. ומיגע אחרי זה, הרבה עשו כרבי שמעון בן יוחאי וכו'. והענין, כי יש שני סוגים אנשים, א' הנהוג על פי הטבע, וחורש בשעת חירישה וקוצר בשעת וכו'. ב' הנהוג מעלה מהטבע, לבתווח בה' שיזמן לו במעט עסקיו די פרנסתו, ושיפנה לעסוק כל ימיו בעבודת הש"ית, אז מלאכתו נעשית על ידי אחרים. והיינו צדיק באמונתו יוחיה חבקוק ב-ד), שדרש בש"ס (מכות כד): בא חבקוק והעמידן על אחת וכו'. מה שאין כן מי שאינו במדריגות בטחון, ורוצה לעשות כמו רבי שמעון בן יוחאי, והניח מדריגתו על פי הטבע, ומדריגה עלונה לא השיג, ונשאר קרח מכאן ומכאן. וזה שאמרו הרבהה עשו כרבי שמעון בן יוחאי גם שאינו בגדר זה, אך לא עלתה לו, ודפחים. ובזה יובן המדרש, אשר הגבר אשר שם ה' מבטחו, והוא אמר זכרתני והזכרתני. יוסף מתנהג מעלה מהטבע לבתווח בה' ולאadam, אם כן ראוי לו שלא יפנה אל רהבים, והוא אמר זכרתני והזכרתני, שהוא על פי הטבע, אך נגע, שהניח מדריגתו ולא תפס מדריגאה אחרת, ונשאר קרח מכאן ומכאן. בשלמא adam הנהוג על פי הטבע, אין זה ראוי לעונש, מה שאינו כן הוא, אך נגע ב' שנים ע"ב].

ובדי שיכיר יוסף כי היה גם בטחונו, והשתדלותו היהירה הוסיפה לו עוד שתי שנים מסאר, כי הלא יתכן שיחשוב שמתחללה נגור עליו ייב' שנה מסאר, ומהיכן יכיר שאחר עשרה שנים היה ראוי לצאת, אלא שבשביל אמרית והזכרתני ניתוסף לו. על כן תחלת חלומו של פרעה היה שנתיים ימים, הינו מאותה שעה שייצא שר המשקימים מבית הסוחר ביום הולדת פרעה, שחלים זה של פרעה היה סיבת יציאתו ממארו, להורות שאז היה כבר מוכן לצאת לחירות, אלא במה שאותו יום אמר כי אם זכרתני והזכרתני, ועשה השתדלות שלא מתאים לערך בטחונו, נדחה הדבר על שתי שנים.

וזה כאשר קרא פרעה לכל חרטומי מצרים לפטור לו חלומי, והודיע להם כי חלום זה שמספר להם הוא חלום כבר שנתיים ימים, מיום הולדת פרעה, אלא שהוא

וינהלם בלחם בכל מקניותם בשנה ההוא (מו-ז), ושוב קנה כל אדמותם לפרעה (מו-ט). אבל לפרעה עצמו היו שנות הרعب ברכה רבה, שקנה בזה כל אדמות מצרים ומקניותם, וילקט יוסף את כל הכספי הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען, בשבר אשר הם שוברים (מו-ז). ולכון דיקי יוסף, אלקיים ענה את 'שלום פרעה', כי החלום מורה על השלום שיהיא לפרעה, אבל לא לעמו.

אם לא ישימו לב בשנות השבע, לצבור בר כחול הימים כדי שיהיו בשנות הרעב, אז לא יהיו שנות הרעב שנות שלום לפרעה. וכיון שבא החלום בנهر המורה על שלום, מונח בזה הוראה להיות חכם הרואה את הנולד, לעשות אוצרות בשנות השבע, שתהא למazon בשנות הרעב. וכן ועתה יראה פרעה איש נבון וחכם וישיתחו על ארץ מצרים, וחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע, לפקדון לשבע שני הרעב. ואם כן גם זה هو חלק מפתרון החלום שבא אליו במראות היאור המורה על השלום, אשר זה יהא רק כאשר ימנה חכם ונבון על ארץ מצרים, וחמש את ארץ מצרים.

*

וזה במדרש דרשו על יוסף, אשר הגבר אשר שם ה' מבטחו, ונגע שתי שנים עברו שאמר כי אם זכרתני והזכרתני. וביארו המפרשים, כי באמת מوطל על האדם לעשות השתדלות, כמו שאמרו, ובברך ה' אלקיך בכל אשר תעשה (דברים טו-ז), ובספריו יכול אפילו יהי ישוב ובלתי, תלמוד לומר בכל אשר תעשה ע"ב. אך יוסף שהיה כל כך מופלג במדת הבטחון, אשר שם תמיד כל מבטחו על ה', היה די לו לומר פעם אחת כי אם זכרתני, לצתת ידי חובת השתדלותו, ובעור שהוטיף עוד פעם והזכרתני, היה זה גם יצא לפוי גודל מדריגתו בטחונו בה'. ואשר הגבר אשר שם ה' מבטחו, זה יוסף, על כן כאשר פנה אל רהבים, השתדלות קלה יתר מהចורך, נחשב לו זאת לחטא.

וביארו, כי כל איש ישראל מכיר שהכל הוא מה', ורובות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, ולכון יום הוא עומד ומתפלל לה' על צרכיו, אשר הכל נגור מאתו. אך יתכן שסומך על בטחונו בה' רק על עשר אחוזים, והשאר הוא סומך על תחבולותיו להגיע לזה. כשהגע לפראנסתו רוב מעיניו איך בכחו ועוצם ידו יוכל להגיע להצלחתו. וכשנגע לרופאה רוב עיננו על רופא מומחה ותרופתו. אבל העובד ה' הוא להיפוך, תשעים אחוזים הוא סומך על ה', ועובד ומבקש רחמים מקונו שהכל הוא בידו, אך לצאת חיוב השתדלותו, הוא עושה מה שמכורח, כי אין

תמסורת ידך, אלא חזור וקוה] ע"ב. ואין עניין Ribivo התפלות על דרך שהוא אצל בני אדם, שמקשים ממנה דבר ולא רוצה ליתן, ואחר הנסיבות רבות נעה לבו רך ונוטן. אלא Ribivo התפלות הם עבר עצמוני, שבכל תפלת מתקרב עצמו לנו, וסומך ובוטח עליו עוד יותר, ובכל תפלת מתעללה בטחונו יותר ויותר, והשגת ח' על האדם היא לפי דיבוקתו בקומו (מורה נוכחים ח' פרק נא), ולכך יחוור ויתפלל, ולפי גודל בטחונו כן תהא ישועתו.

*

וחכמתו אומר (תהלים קכו-א) בשוב ח' את שיבת ציון היינו בחולמים. והכוונה כי לפי ראות העין, משעה שחלם יוסף את חלומו שכולם משתחים לו, ויטפר לאחיו, מאז נשתנה עליו מזלו לרע, וישנוו אותו ולא יכול דברו לשולם, עד שנמcker לעבד למצרים, ושוב היה י"ב שנה בבית הסוחר, עד שחלם שר המשקים חלומו ופתר אורה, ועל ידי זה פתר אחר כך חלומו של פרעה, ונתעללה להיות משנה למלך. אמנים כאשר מסתכלים אנו בחזרה על העבר, אנו רואים שככל הסיבות הללו היו לטובתו, כי ראוי היה יעקב לירד בשלשלאות של ברוח למצרים, וכובתו גרמה לו (שבט פט), שירד מתחלה יוסף, וכבש את הדרך לבית יעקב בגשמיות וברוחניות. ובעבור זה חלם מתחלה חלומו, כדי שישனו אותו אחיו, ועל ידי זה ירד למצרים, ובנסינו בית עבורי, למד אותנו מהו לך על גודל מدت הבטחון, השך על ח' ייבך והוא יכלכלך.

ובמו כן תהא לעתיך, אנו רואים בעת בימי הגלות צרות יגון ואנאה, ואין אנו מבינים למה עשה ח' ככה, אין בכלליות בכלל ישראל, וזה בפרטיות אצל כל אחד ואחד במצבו. אבל לעתיך כאשר יתמלא הארץ דעה את ח' כמים לים מכסים, אז יתגלה לנו הטבות שהיו טמונה בכל הסיבות שעברנו. ובשוב ח' את שיבת ציון 'הינו בחולמים', כמו שהיא השלשה חלומות אצל יוסף, חלומו של יוסף, ושוב חלומו של שר המשקים ושר האופים, ושוב חלומו של פרעה, ובסיומו נתגלה שככל זה היה לטובתו של יוסף, ול טובת הכלל ישראלי אחורי בಗנות מצרים.

שוכח זאת עד עתה. ובאשר נשמע זאת לשר המשקים, שפרעה התחיל לחילום באותו זמן שיסוף ביקש ממנה שיזכרו לפניו פרעה, הבין שמוסלע עליו לטפר למך על פתרונו של יוסף אליו שהתקיים. וכך כן כאשר אמר פרעה ליוסף שהוא שנהיים ימים הוא חולם, אז הרגיש יוסף כי חירותו היה מוכן לפניו ביום שיצא שר המשקים, אלא בשביל שאמר כי אם זכרתני והזכירתי, ניתוסף לו שתי שנים.

ופרעיה חלם זאת שנייםليل אחרليل, כי אם היה מתעורר יוסף בלילה ששגה במה שטחונו על בן אדם, והוא עשה תשובה על זה, היה מזמן חלומו של פרעה שזכור אותו בבורך, והוא יוצא אז לחריות (עיין אמר פנה שלם סימן עא), אך בהיות שלא שם יוסף לבך החץ להמתין עוד שנתיים ימים עד שיצא. והוא שאמיר הכתוב, אשר הגבר אשר שם ח' מבתו, זה יוסף, ולא פנה אל רחביים, על ידי שאמר לשר המשקים כי אם זכרתני והזכירתי ניתוסף לו שתי שנים. וממשיך הכתוב, דהראיה על זה אשר רק בשביב שעשה השתדרלות יתרה נתאר ח' עשה ח' שיחלים פרעה חלומו, שהתחילה לחלים באותו יום שאמר כן יוסף לשר המשקים, כדי שיכיר יוסף לחזק מעטה בטחונו בה' בירת שאת, כי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו, הכל היה רק עבורי, למד אותנו מהו לך על גודל מدت הבטחון, השך על ח' ייבך והוא יכלכלך.

וזהו שאמר הכתוב (ירמיה י-ז) ברוך הגבר אשר יבטח בה, והיה ח' מבתו, אשר לבארה יש בה בפל לשון. אך הכתוב בא לנו להורות, כי הן אמת אשר כל איש ישראל מאמין בה, מכיר שהכל היא מה', ועליו הוא שם בטחונו, אבל לפעמים זה רוק חלק מבטחונו, וחלק גדול הוא סומך גם על כוחו ותחבולותיו, והשתדרלו עצל אחרים, ואין זה בטחון גמורה, כי מבתו הוא גם על אחרים, ובורך הגבר אשר יבטח בה, והיה ח' מבתו, סמוך לבו רק על ח', ושאר ההשתדרלות שעווה הוא רק לקאים רצון עליון, וזה בעל בטחון אמיתי.

וזהו העניין שאמרו חז"ל (ברכות לב:) אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחוור ויתפלל, שנאמר (תהלים כ-יד) קוה אל ח' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ח' זחת חזק ולא

הගlion הזה נתנדב על ידי			
מו"ר ר' אהרן דיטשטיין לગול השמהה השוריה בمعنى בהתלהתו בטו למול טוב	מו"ר ר' יואל גליק חי' לרגל השמהה השוריה בمعنى באורוס בנו למל טוב	ר' יעקב שמייאל באדאנסקי שלט"א לרגל השמהה השוריה בمعنى בניתו בטו למול טוב	ר' יעקב שמייאל באדאנסקי שלט"א לרגל השמהה השוריה בمعنى בניתו בטו למול טוב
מו"ר ר' יואל ב' ועקב גלער חי' לרגל השמהה השוריה בمعنى בחכם בנו לעיל התורה והמצוות	מו"ר ר' דוד מענצער חי' לרגל השמהה השוריה בمعنى בחכם בנו לעיל התורה והמצוות	מו"ר ר' דוד יואל שווארץ חי' לרגל השמהה השוריה בمعنى בחכם בנו לעיל התורה והמצוות	מו"ר ר' יעקב יוסף ועקב גלער חי' לרגל השמהה השוריה בمعنى בחלהות בטו למול טוב
טלפון: 347.425.2151 • הרצאה לנדב להוציאת הגלlion יפנה להר"ר יואל ברא"ש פ"י יערו עורך חי' • MechonMMVien@gmail.com • 718.400.7710			